

Eriarvoisuus hoidon näkökulmasta

Per Ashorn, LT
Lastentautiopin professori
Tampereen yliopisto

Suomen lasten ja nuorten terveyden heikkeneminen ja eriarvoisuus vaarantaa heidän oikeutensa ja yhteiskunnan tulevaisuuden ja edellyttää pikaisia korjaavia toimenpiteitä

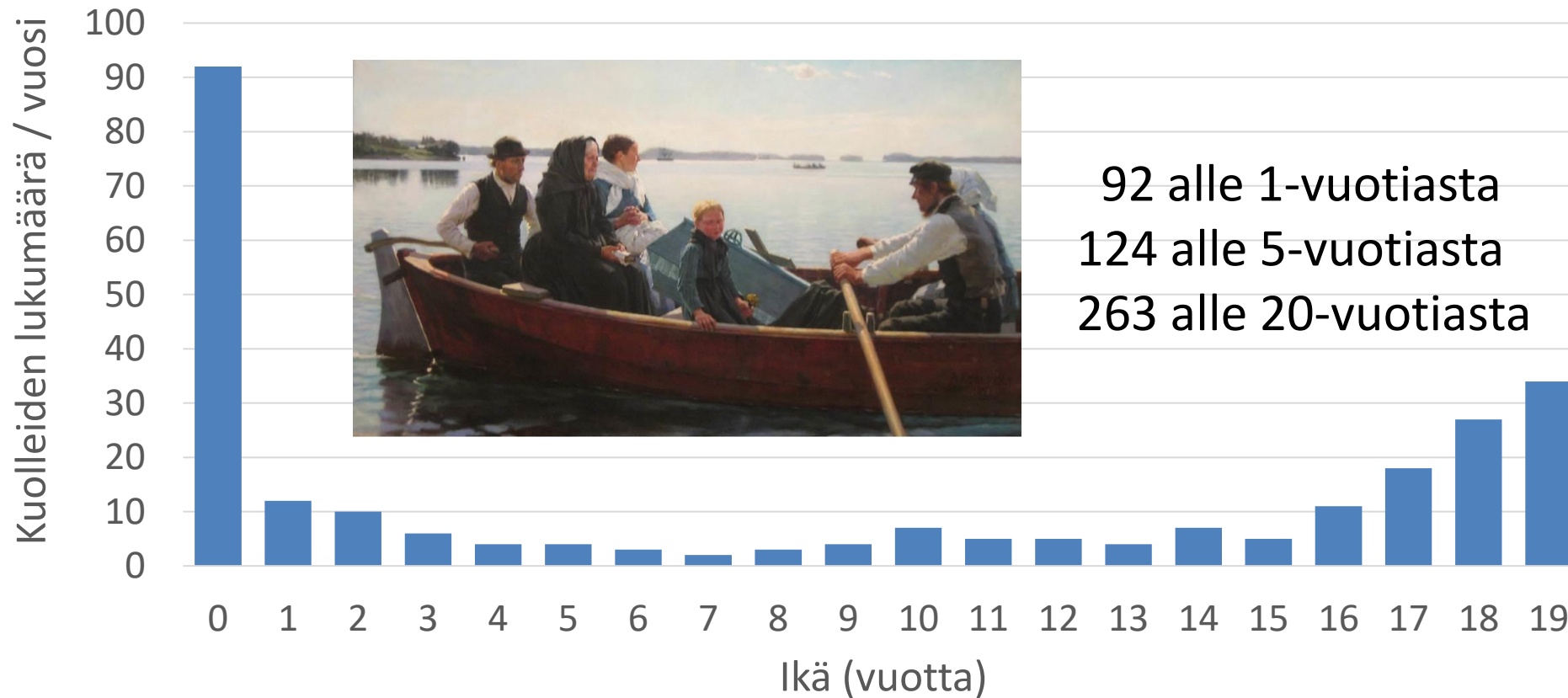
- Suomalaislasten terveyden nykytila
- Eriarvoisuus terveyden, sairauden ja hoidon näkökulmasta
- Nykypäivän ja huomisen haasteet
 - Mielenterveys, ylipaino, liikkumattomuus
- Toimenpide-ehdotuksia

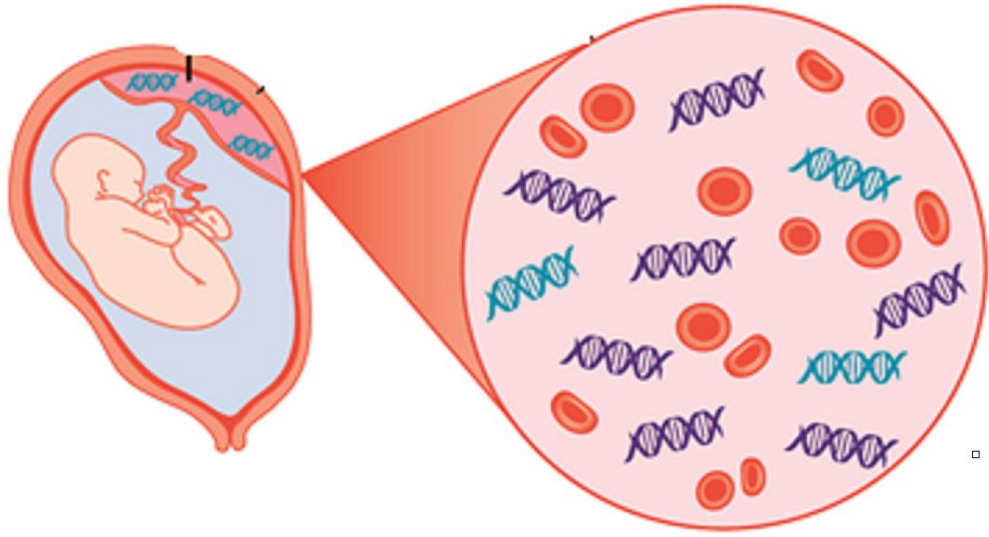

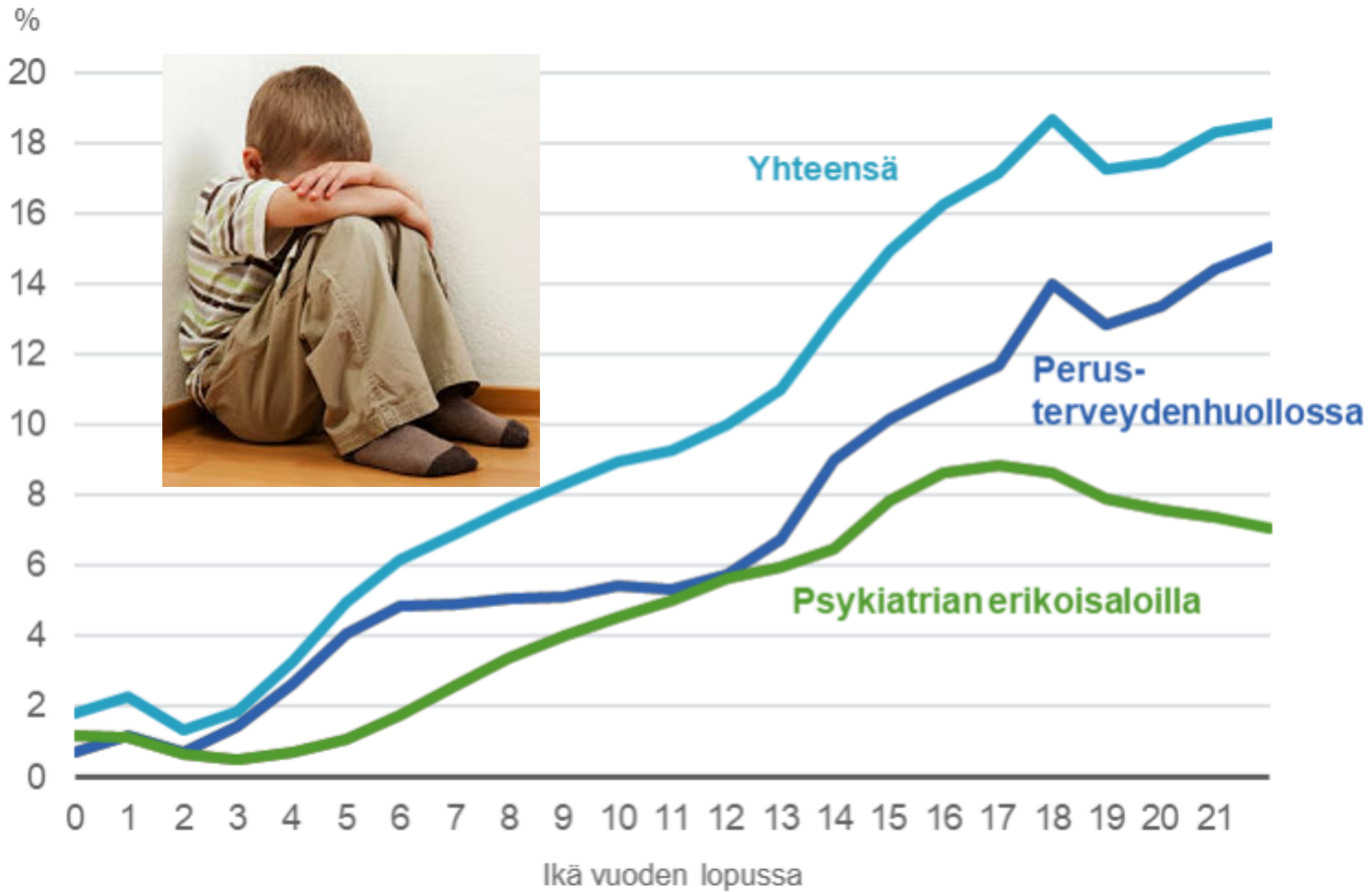
Lasten ja nuorten kuolemat Suomessa 2022

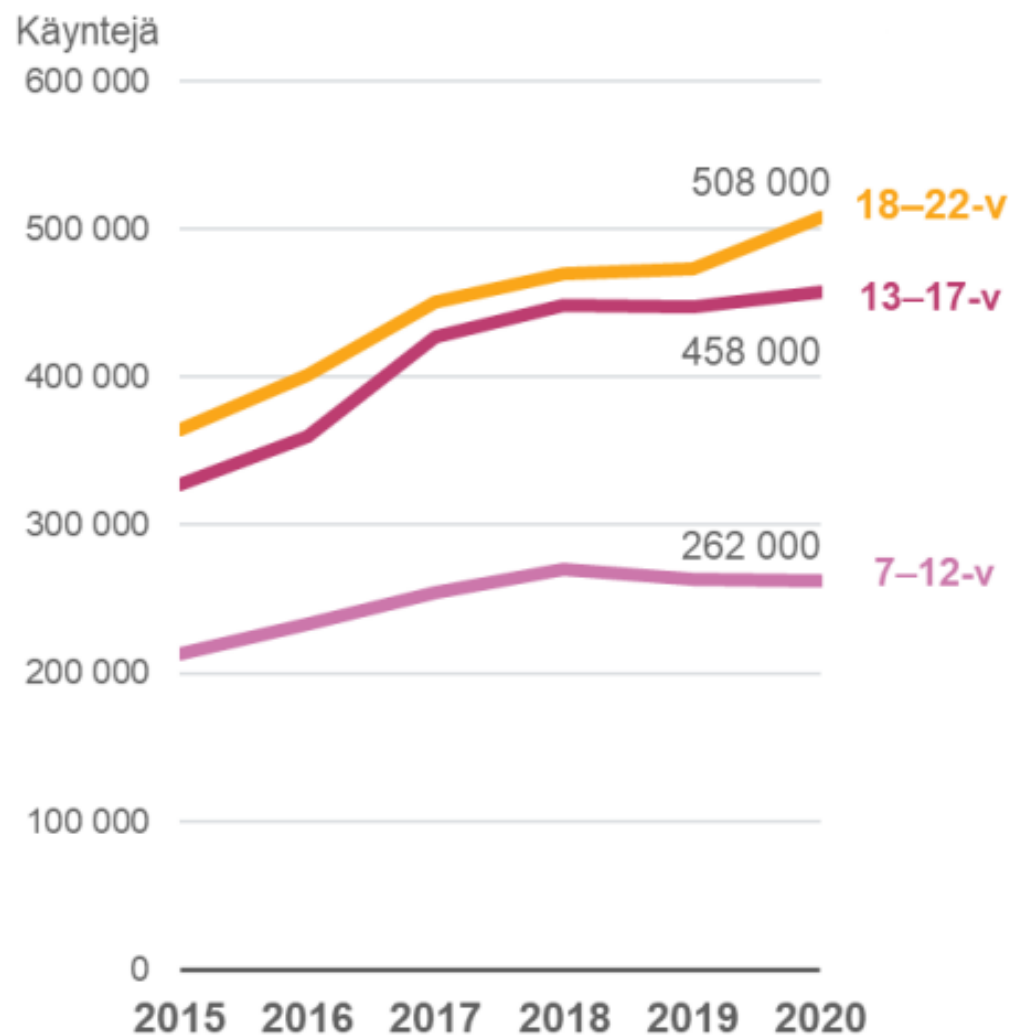
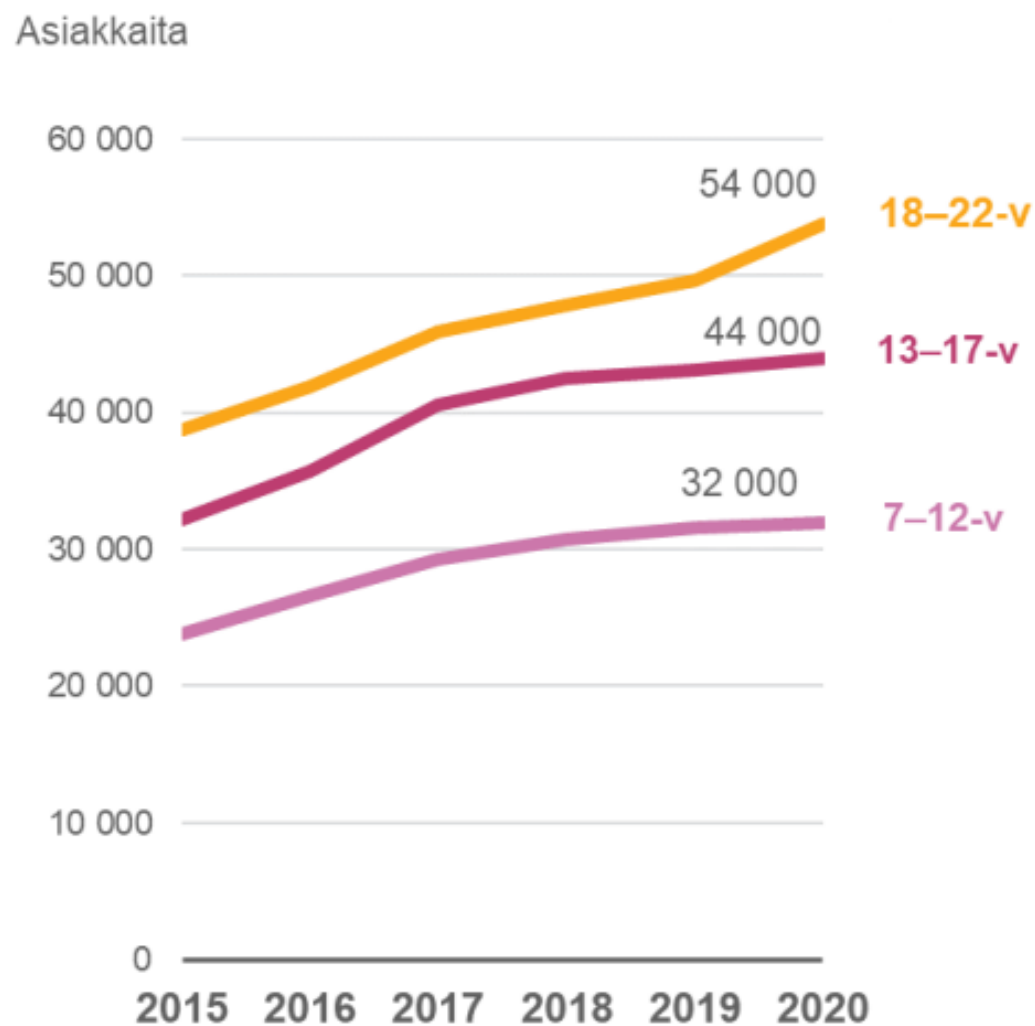

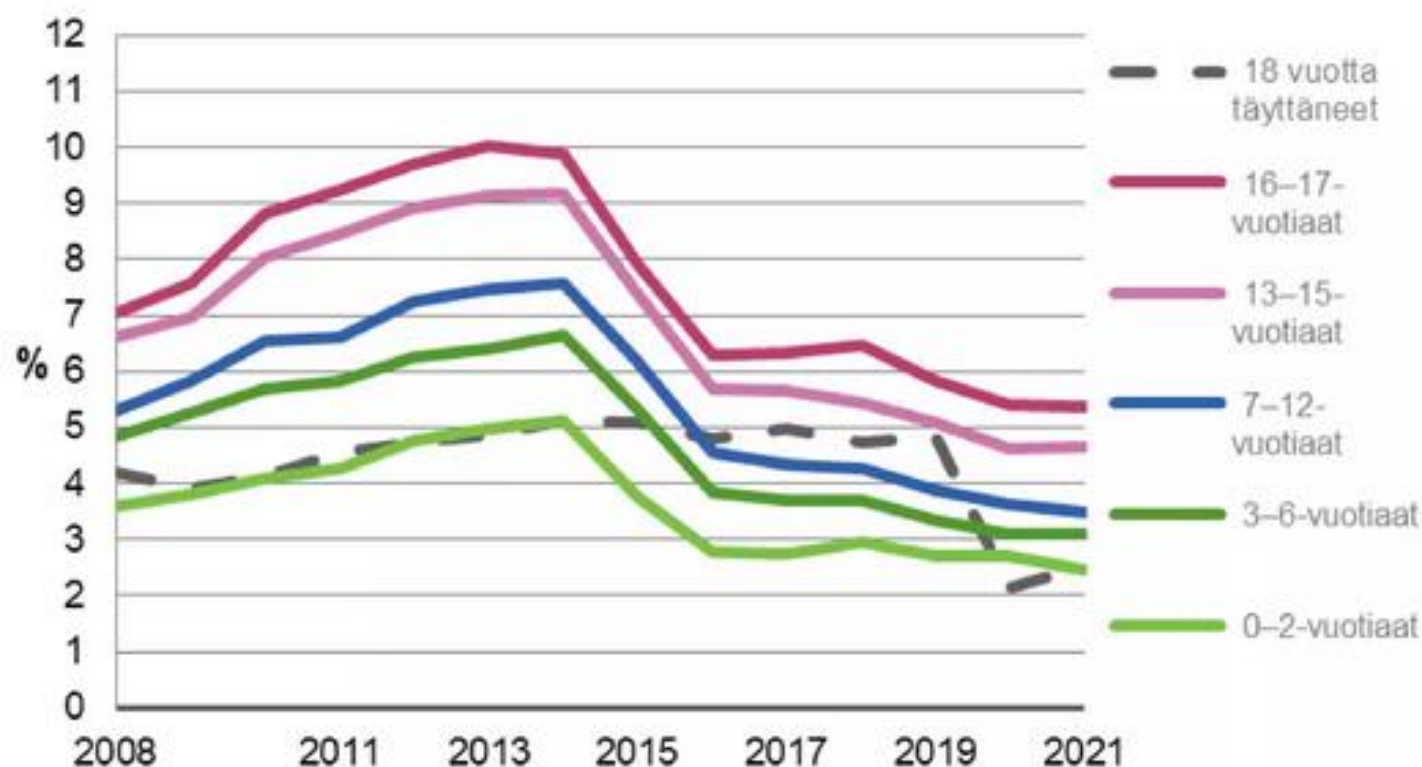
Kuvio 1. Mielenterveysperustein hoidetut, 2020, prosenttiosuus ikäluokasta.

Kuvio 4. Mielenterveysperusteinen tutkimus- tai hoitokäynti vuoden aikana perusterveydenhuollossa ja psykiatrian erikoisaloilla eri ikäryhmissä 2015–2022

Lastensuojelun avohuollon asiakkaiden osuus vastaavasta väestöstä ikäryhmittäin vuosina 2008–2021, %*, **

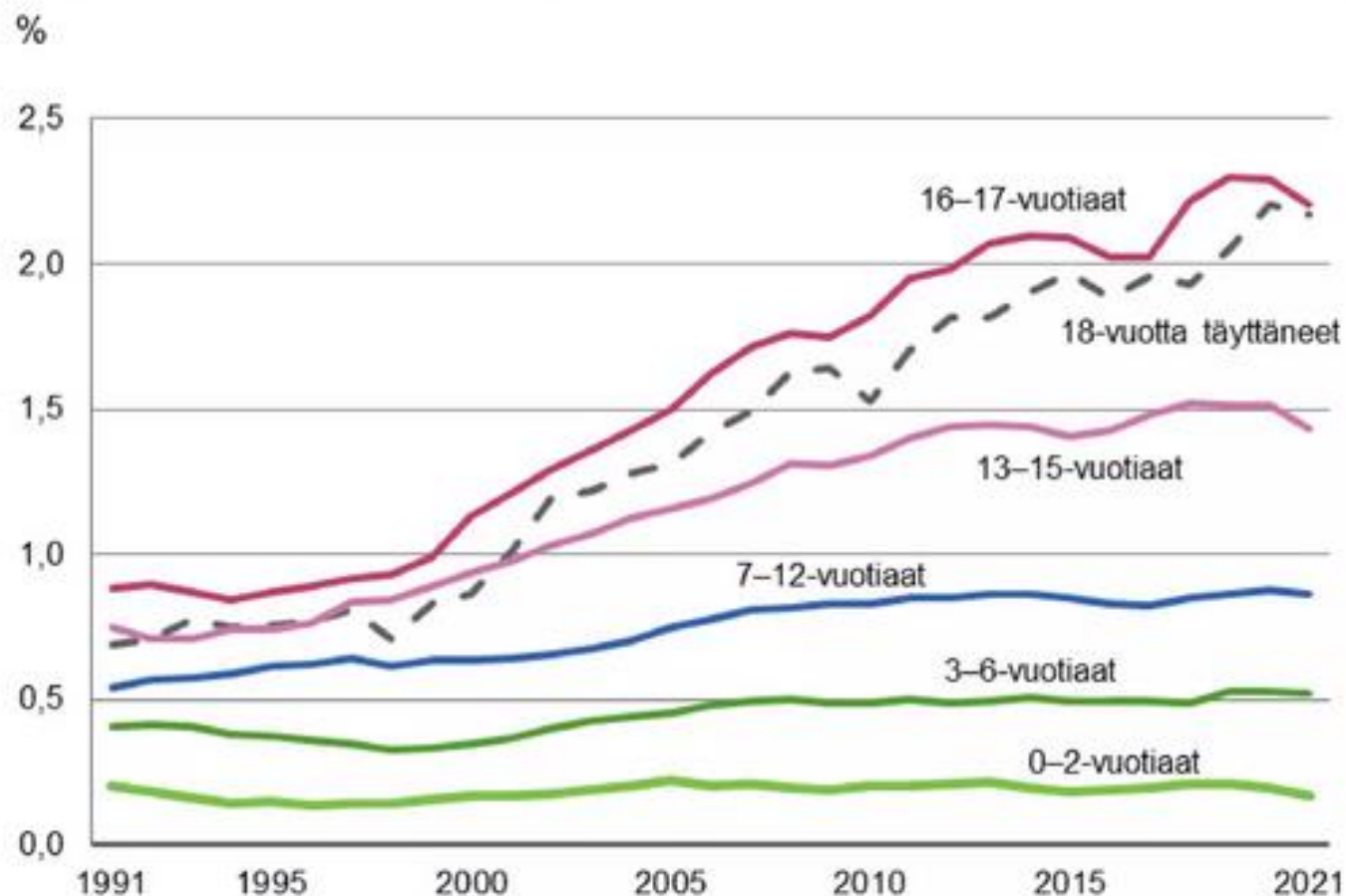

* Avohuollon asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015 sosiaalihuoltolain myötä, siten että lastensuojelutarpeen selvittäminen ei enää avaa lastensuojelun asiakkuutta, vaan se avataan vain, jos siihen ilmenee tarve.

**Lastensuojelun jälkihuollon yläikäraja oli 21 vuotta vuoteen 2020, mutta 25 vuotta 1.1.2020 alkaen. 18 vuotta täyttäneiden väestösuhteutus on tehty väestön 18-24-vuotiaisiin (aiemmin 18-20-vuotiaisiin) vuodesta 2020 alkaen.

Tiedot on poimittavissa Sotkanet-indikaattoreista 1245, 1246, 3697, 5482, 5483, 5484.

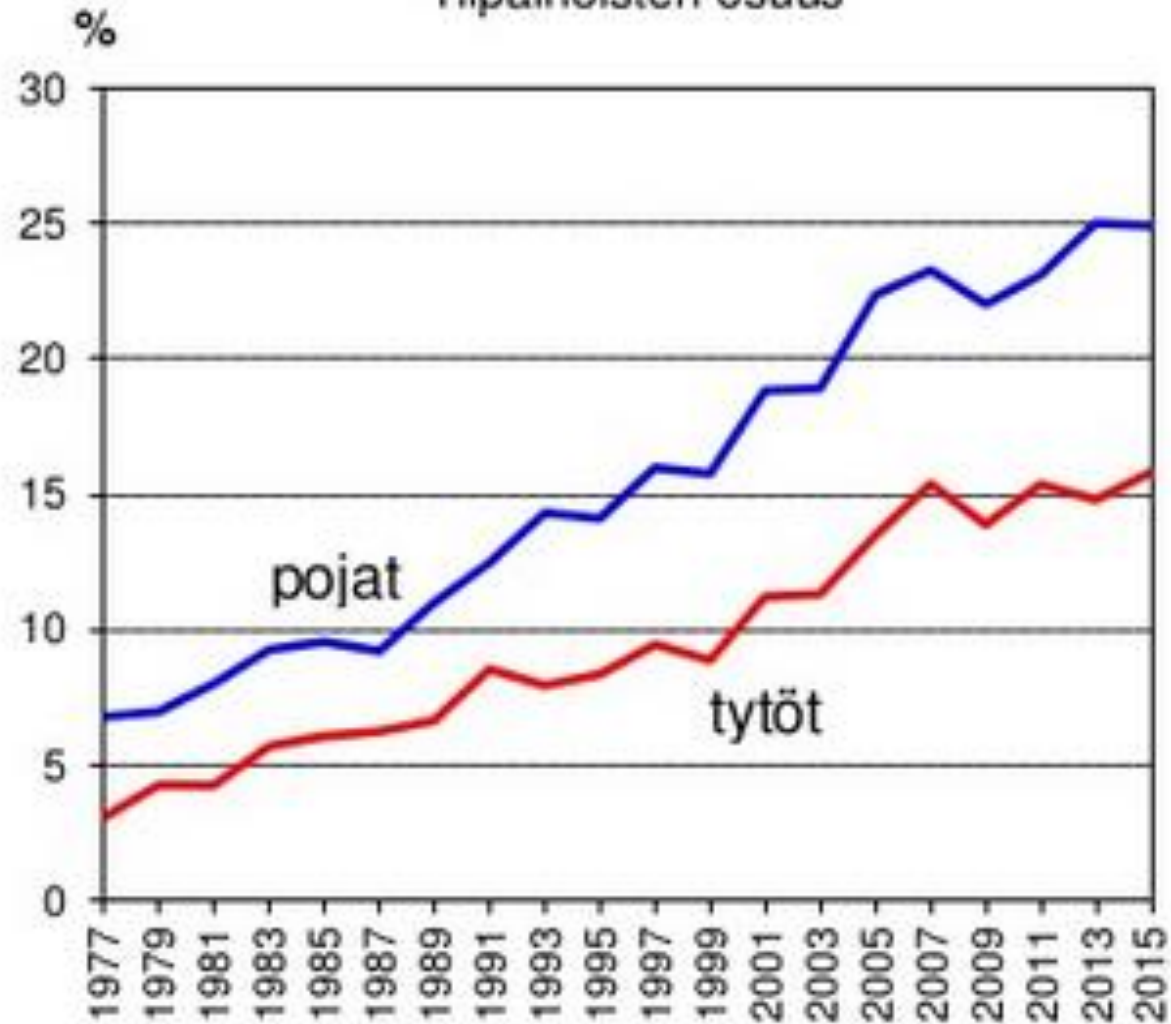
Vuoden aikana huostassa olleet lapset (lapsen ikä 31.12.) suhteutettuna vastaavan ikäiseen väestöön vuosina 1991–2021, %*.

* Huostaanotto päättyy viimeistään silloin kun nuori täyttää 18 vuotta.
Tiedot on poimittavissa Sotkanet-indikaattoreista 478, 479, 480, 481, 482, 1077.

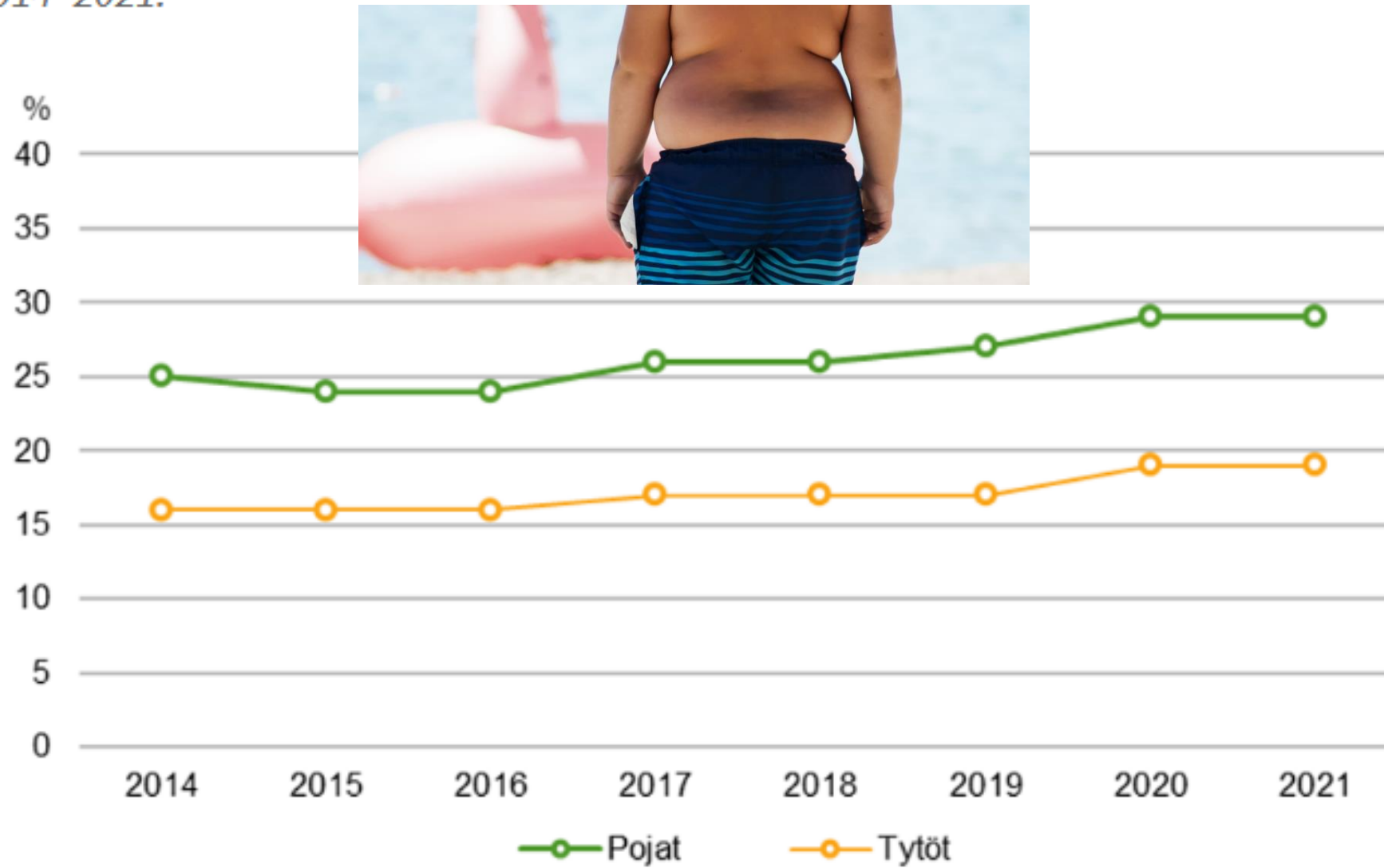
14 - 18 -vuotiaat tytöt ja pojat (ikä vakioitu)
Ylipainoisten osuus

Nuorten terveystapatutkimus 2015

Kuvio 1. Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys 2–16-vuotiailla pojilla ja tytöillä vuosina 2014–2021.

Ylipaino (ml. lihavuus) = ISO-BMI ≥ 25 kg/m² Lihavuus = ISO-BMI ≥ 30 kg/m²

Huomisen suuret terveystkysymykset lasten ja nuorten osalta

WHO Strategic and Technical Advisory Group of Experts

Geneva, 16.11.2023

POPULATION

WARREN S. THOMPSON
Miami University

ABSTRACT

There are three types of countries in the world today as regards their population growth. *Group A*.—These countries have a very rapidly declining birth-rate and although they are not yet under the general practical control in these countries than birth-rates tend to any great extent, they are subject to a growth of population the peoples now of those in *Group B* the peoples in *Group C* lands. One of the readjustment in northwestern Europe.

A little more than the World War respects, but population will most increase are taking place clearly tend to taintly before distinctly we have been all.

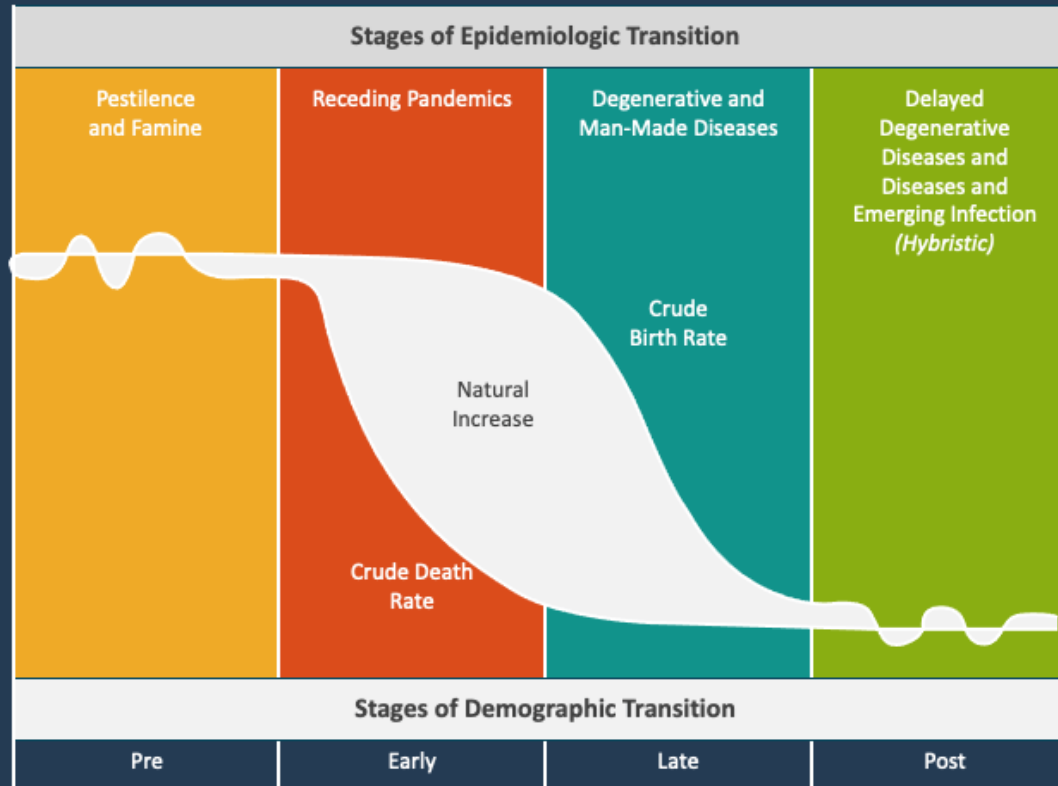
In Table and natural have been to present interested in cant tendencies in countries rather world or in a

An examination of the above will show that the different countries

The Epidemiologic Transition:
A Theory of the Epidemiology
of Population Change

ABDEL R. OMRAN

EPIDEMIOLOGICAL TRANSITION

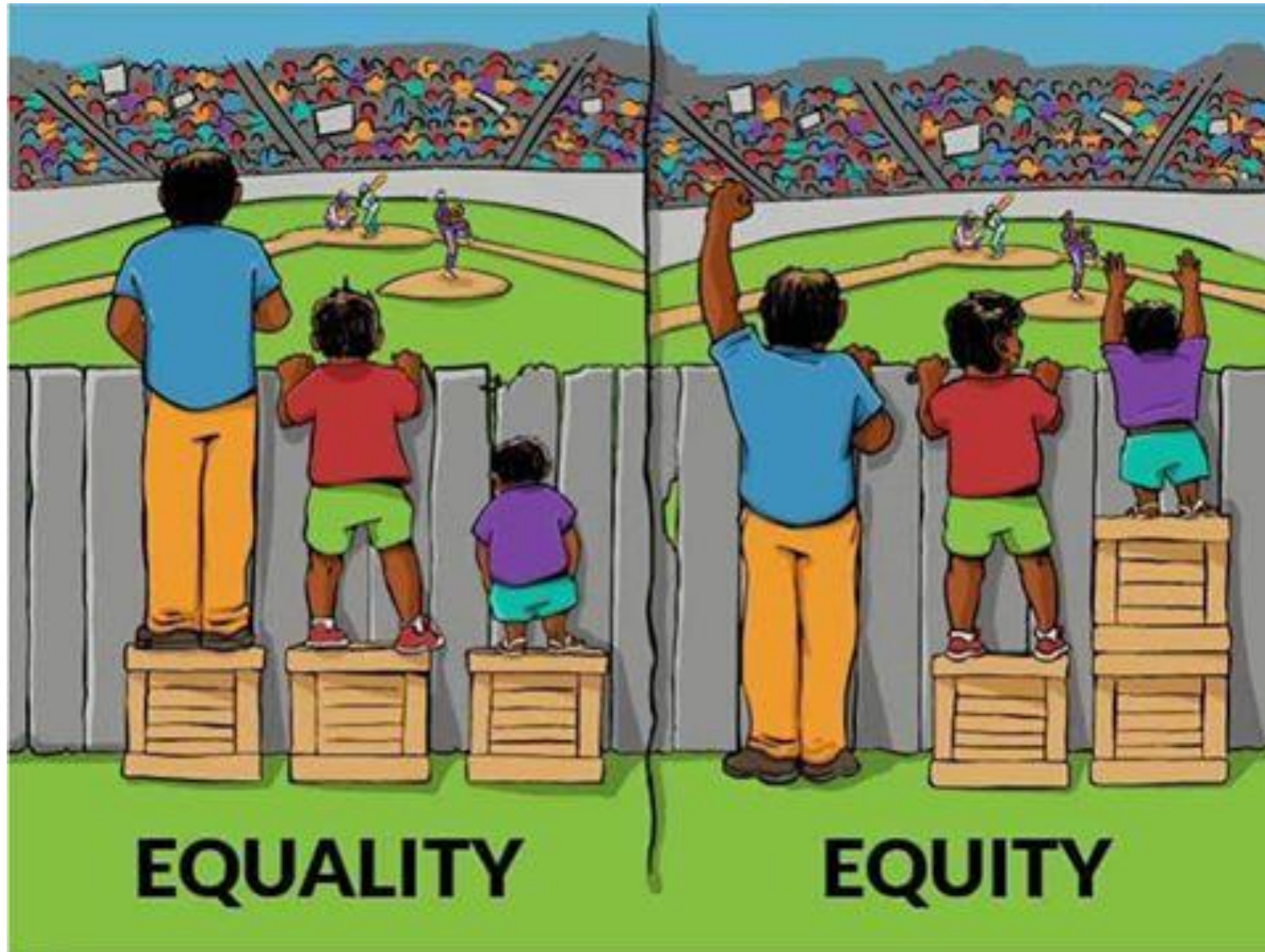

TO BE THE population dynam- desirable. The has been aptly of the cause and normal statistical mortality and several other dis- "analysis of the change forms the y acknowledges for as its ety- , epidemiology ore specifically, ease and death, population groups. components of ge about these rves not only as a source of hy- ild population at have hereto- patterns can be ss phenomena,

The Milbank Quarterly, Vol. 83, No. 4, 2005 (pp. 731–57)
© 2005 Milbank Memorial Fund. Published by Blackwell Publishing.

Reprinted from The Milbank Memorial Fund Quarterly, Vol. 49, No. 4, Pt. 1, 1971 (pp. 509–38). Style and usage are unchanged.

Eriarvoisuus

Väestöryhmien väliset terveyserot

LÄNSIVÄYLÄ

[Etusivu](#) / [Paikalliset](#)

Vieraskielisillä lapsilla jopa 53 prosentin osuus Uuden lastensairaalan yksikössä – ”Emme osaa sanoa, mistä johtuu”

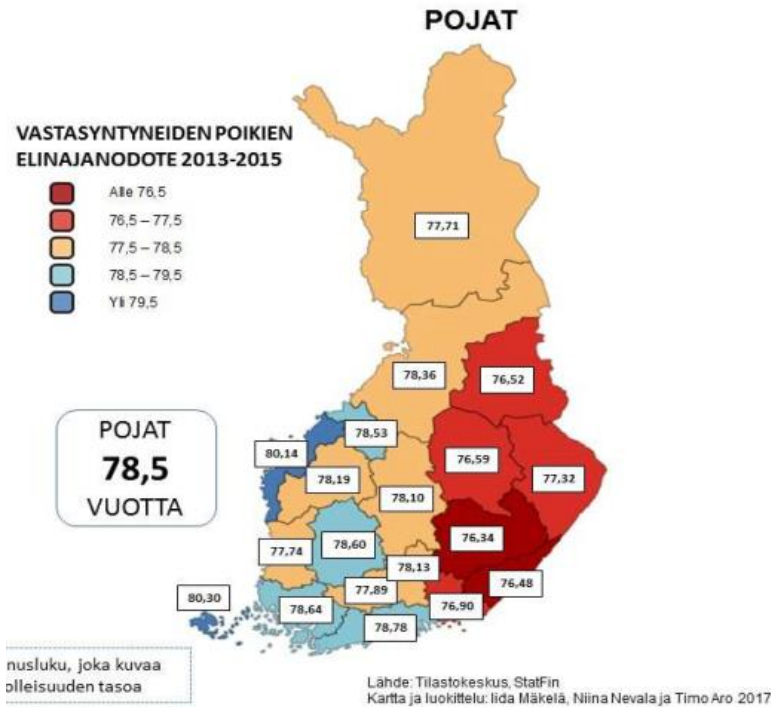
Husin Uusi lastensairaala valmistui vuonna 2018. PÄIVI TUOVINEN / ARKISTO

Lastensairaala: Yhdessä yksikössä vieraskielisiä potilaita on yli puolet.

Marjo Rämö
24.1.2022 6:45 | Päivitetty 24.1.2022 7:24

Alueelliset terveyserot

ASIOI ▼ TIETOA MEISTÄ ▼

UUTISHUONE ▼

Aluehallintovirasto / fi / Uutishuone / Ajankohtaista / Tiedotteet / Tiedote

Helsingin kaupungin koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa merkittäviä puutteita – aluehallintovirasto vaatii toimenpiteitä

Tiedote 12.6.2023 15:04 Etelä-Suomi sosiaali- ja terveystalvet

Etelä-Suomen aluehallintovirasto antoi 1.6.2023 päätöksen, jossa Helsingin kaupunki määrättiin saattamaan koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveystarkastuspalvelut terveydenhuoltolain ja asetuksen edellyttämälle tasolle 31.7.2024 mennessä. Helsingin kaupungin tulee toimittaa selvitys tilanteesta ja tehdyistä toimenpiteistä aluehallintovirastolle viimeistään 15.8.2024.

ORIGINAL ARTICLE

OPEN

Neighborhood Socioeconomic Disadvantage and Childhood Body Mass Index Trajectories From Birth to 7 Years of Age

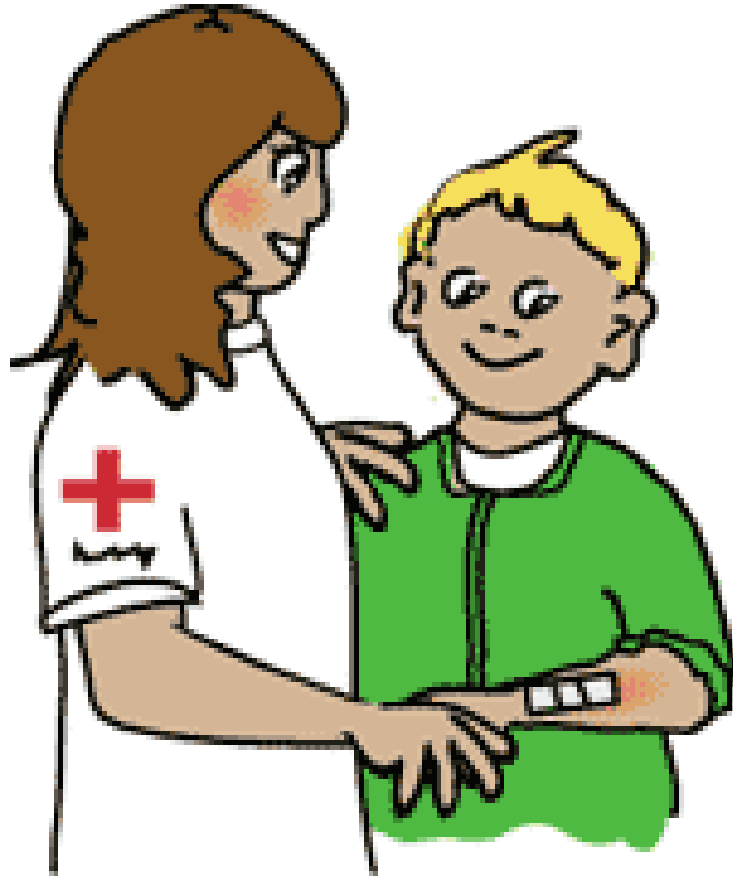
Samuli Rautava,^{a,b} Olli Turta,^a Jussi Vahtera,^{c,d} Jaana Pentti,^{c,d} Mika Kivimäki,^{e,f} Jamie Pearce,^g Ichiro Kawachi,^h Päivi Rautava,^{c,d,i} and Hanna Lagström^{c,d}

Epidemiology, 2022

TamCAM-GH - 23.11.2023 - #20

Sairaustyyppeihin liittyvä eriarvoisuus

HELSINGIN SANOMAT

Uutiset Lehdet

Etusivu HS Ytimessä HS Visio News in Russian **Uusimmat** Vaalikone Kaupunki

Kotimaa | Mielenterveys

Hoitojonot kasvavat holtittomiksi, mutta laki määrää psykiatrit puuhastelemaan aivan muuta

Suomessa on auki satoja psykiatrian erikoislääkärin virkoja. Husin psykiatrian toimialajohtaja Jesper Ekelund vaatii suurta remonttia psykiatrien työnkuvaan.

Turun kaupunginsairaalan psykiatristen osastojen rakennus ja sen pääsisäänkäynti Kupittaalalla Turussa. Rakennuksessa toimii muiden muassa vanhuspsykiatrian osasto. KUVA: TEEMU SALONEN / LEHTIKUVA

Tiina Rajamäki HS

8.5. 7:30

Lisähaasteet

Kaupunki | Työvoimapula

Uuden lastensairaalan tilanne on jo niin vaikea, että lasta ei voi jättää sairaalaan yksin

Uuden lastensairaalan tilanne on mennyt niin vaikeaksi, että lasta ei voi jättää sairaalaan ilman läheisiä.

Uusi lastensairaala vuonna 2019. KUVA: ESA SYVÄKURU / HS

Maija Aalto HS

5.1. 18:43

SUOMEN KUVALEHTI

Kuntien lapset

Lasten ja nuorten palveluista tuli kuntien suurin toimiala. Säästöt kohdistuvat yleensä sinne, missä on suurimmat menot. Nyt leikkurille on yksi ilmeinen osoite.

KUNNAT 12.1.2023

TEKSTI EEVA-LIISA HYNYNEN

KUVITUS KLAUS WELP

GRAFIikka HANNU KYRIÄINEN

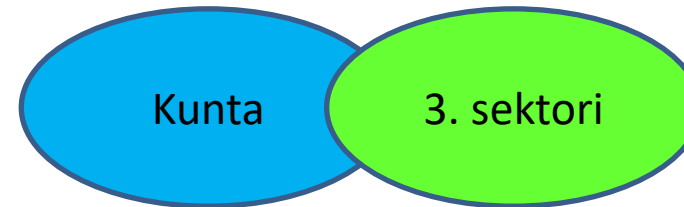

SoTe → Terveyden ja hyvinvoinnin edellytysten tuottamisen hajanaisuus

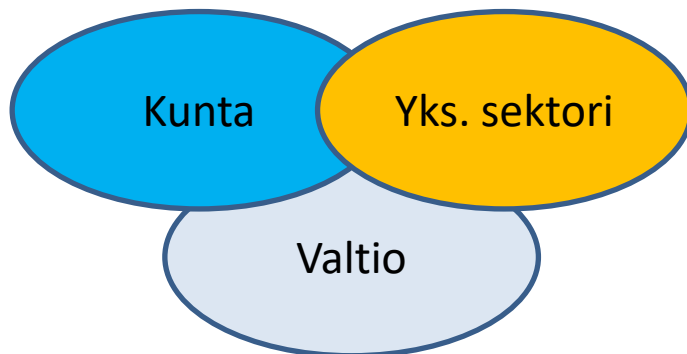
Terveyden- ja sairaanhoito

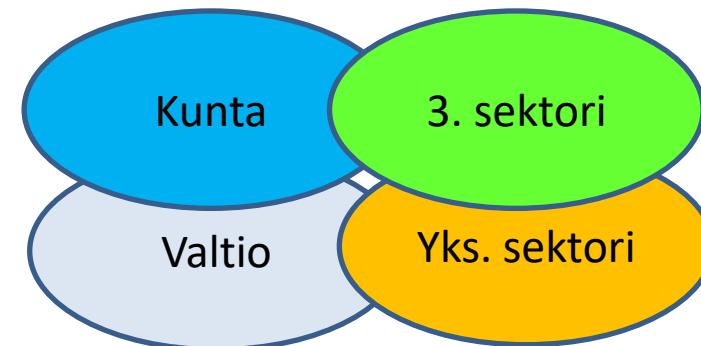
Liikkuminen

Ravinto

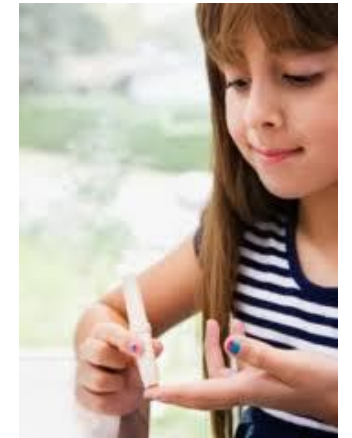

Muut elintavat

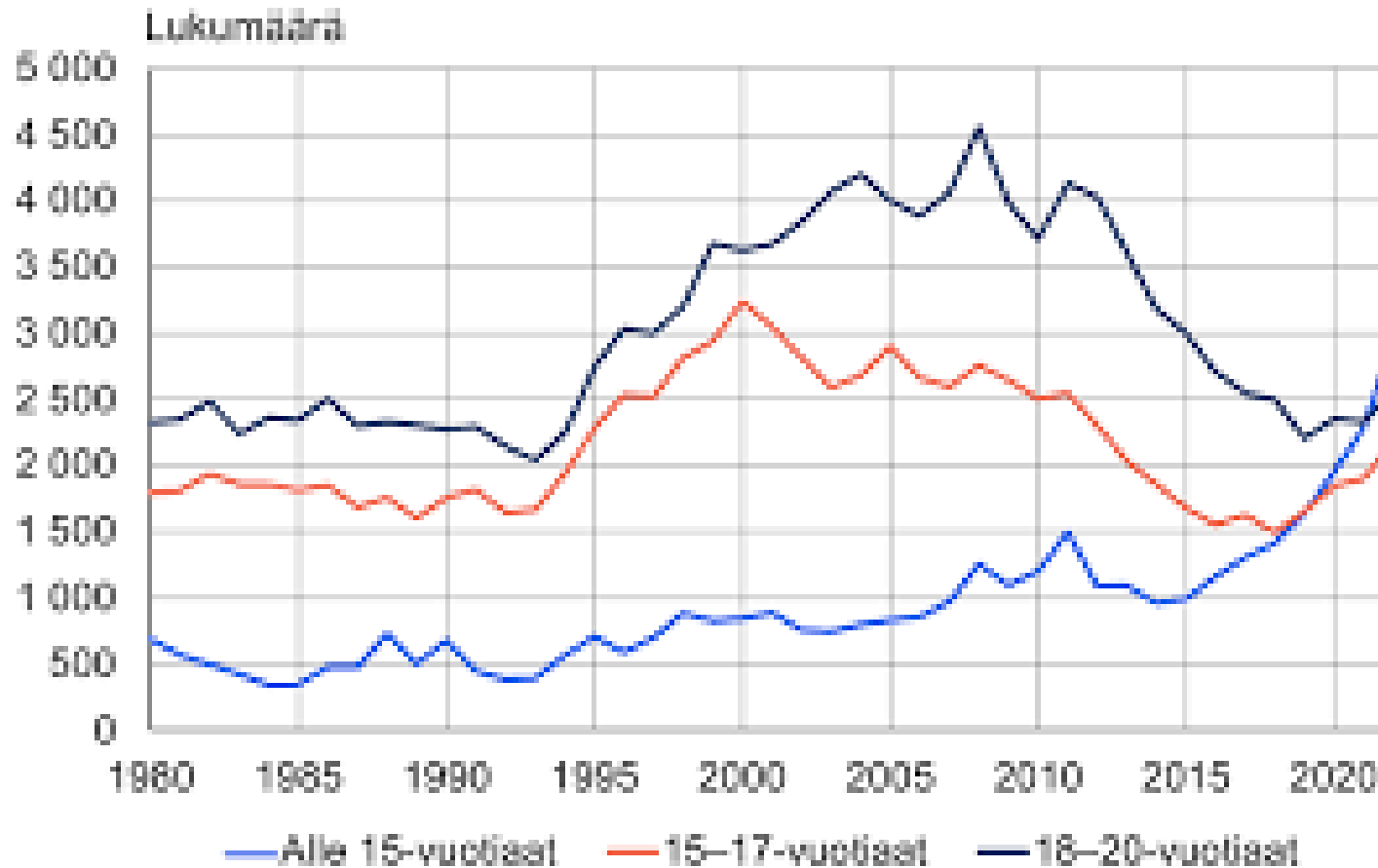

Kansallinen katastrofi ?

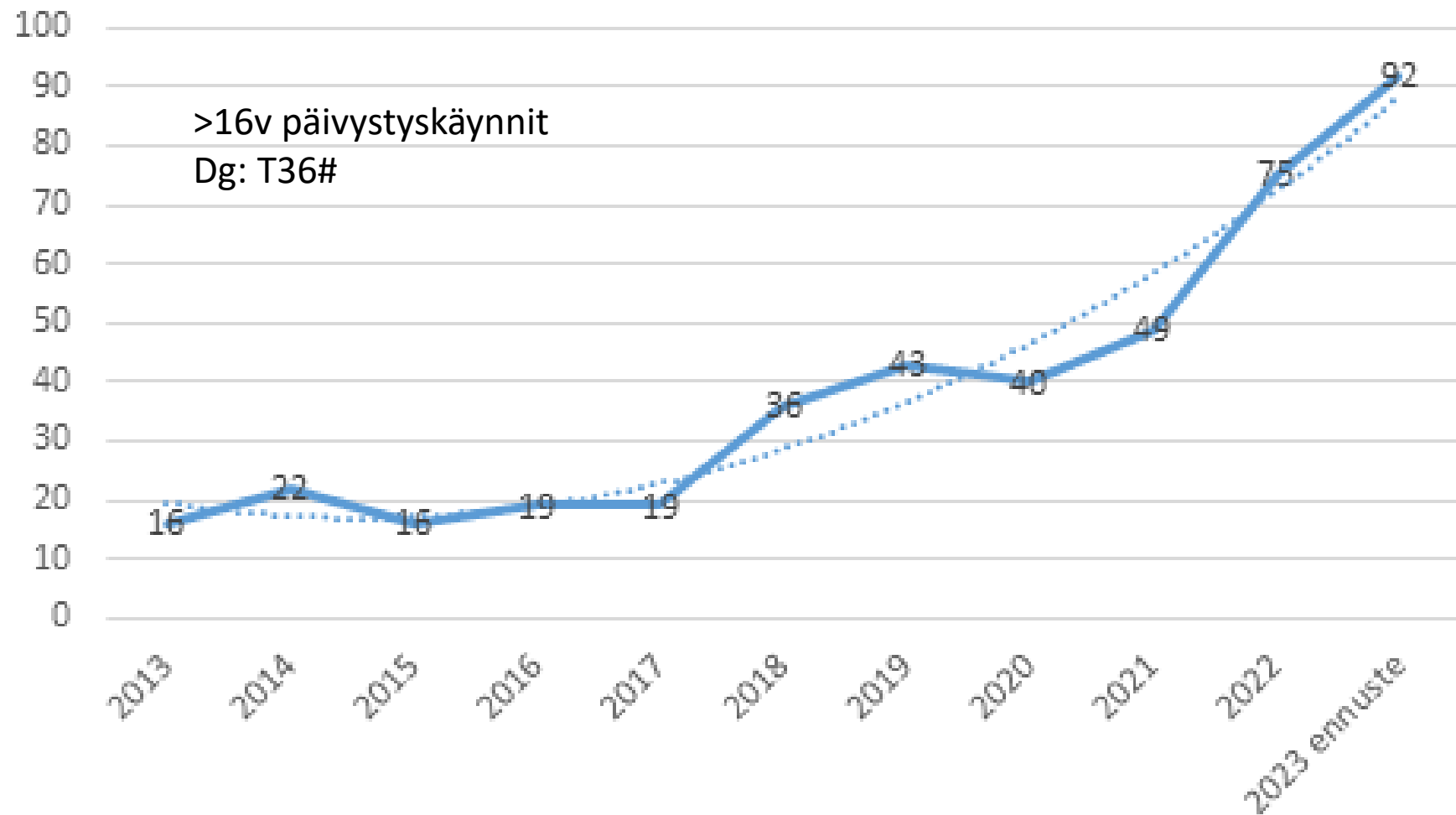
- Uudenlainen, lapsia ja nuoria koskeva laaja epidemia
- Vaarantaa terveyden ja hyvinvoinnin myös aikuisuudessa
- Monenlainen eriarvoisuus
- Negatiivinen terveys-, tuottavuus- ja talousvaikutus, sekä yksilölle että yhteisölle

Lasten ja nuorten tekemät väkivaltarikokset Suomessa 1980 - 2022

Lääkeainemyrkytysten kehitys (itsemurhayritykset), Lasten ja nuorten klinikka

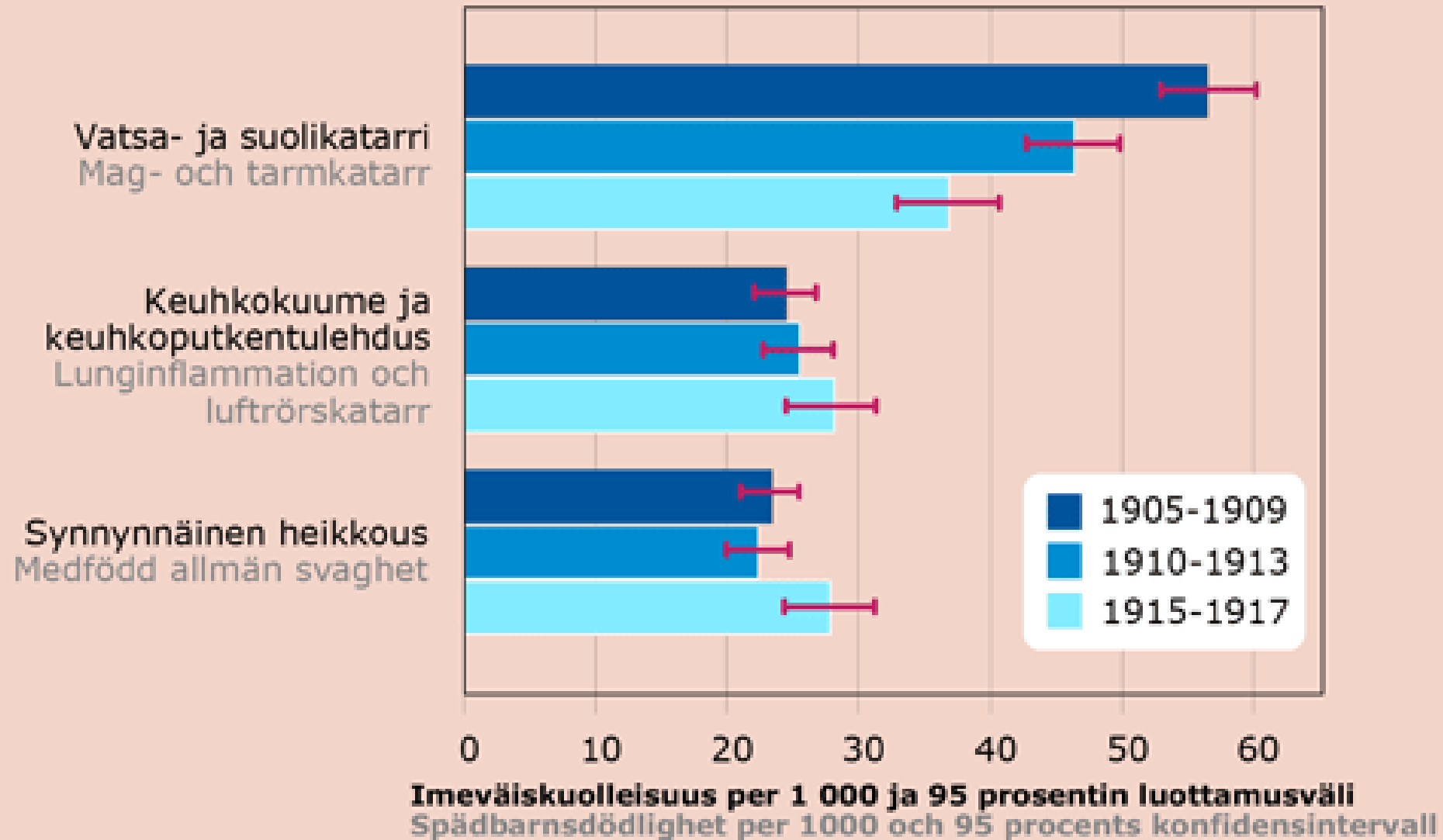

Lähde: Yl, taj Heikki Lukkarinen, TYKS lasten ja nuorten klinikka

→ Kuvio 3. Imeväiskuolleisuus tuhatta vastasyntynyttä kohti keskeisimpiin kuolemansyihin Helsingissä kolmena eri ajanjaksona

→ Figur 3. Spädbarnsdödlighet i de vanligaste dödsorsakerna per tusen nyfödda i Helsingfors under tre tidsperioder

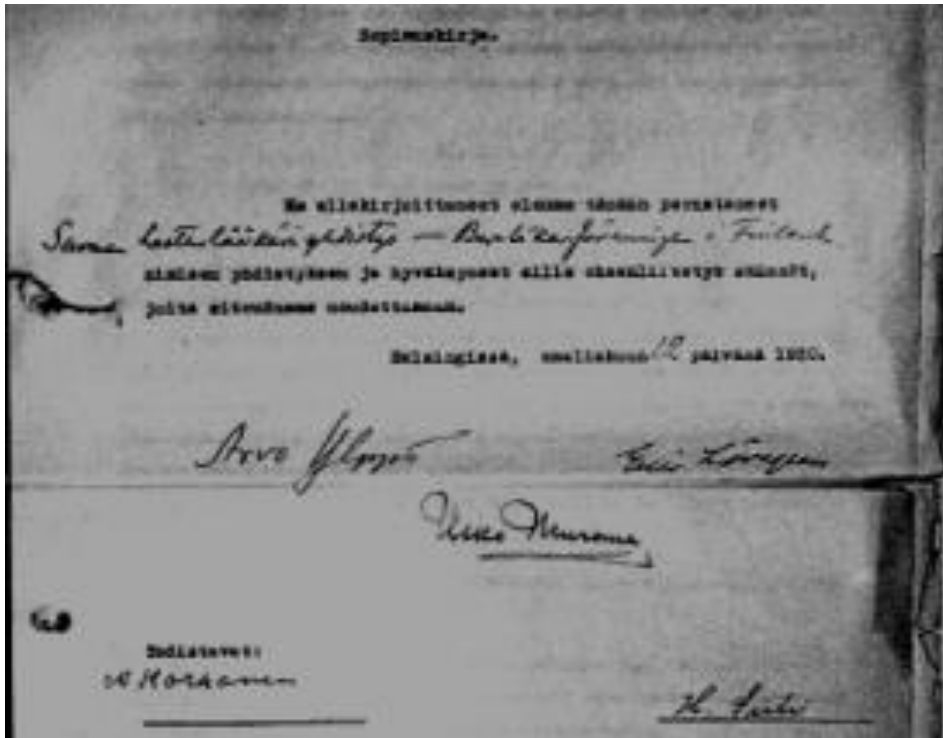
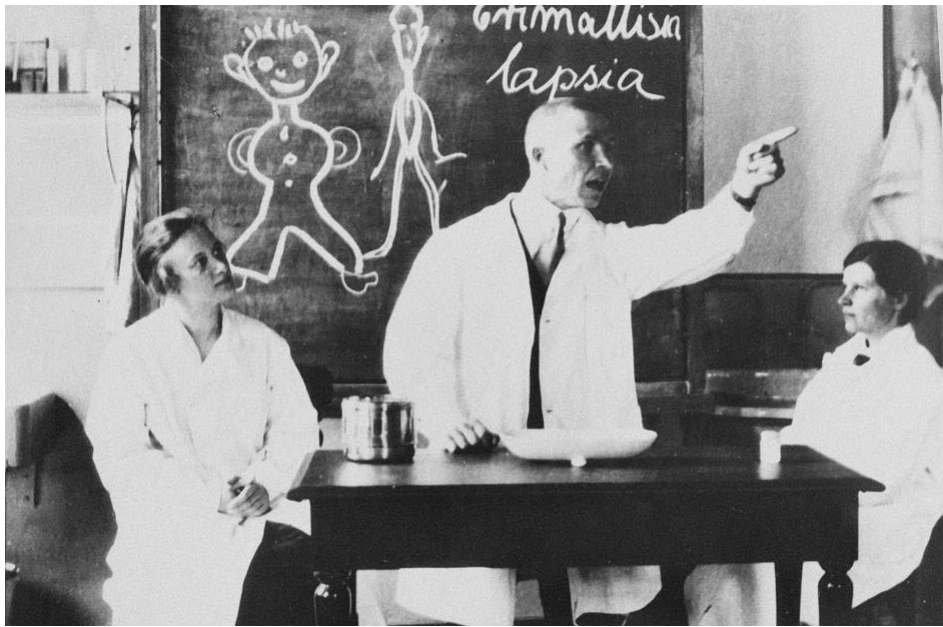
”Työn määränpäänä olkoon, että jok’ainoa Suomen lapsi äidinkohdusta lähtien ja kautta koko kasvinaikansa saa oikeutetun osansa siitä hellyydestä ja huolenpidosta, joka yksinään voi laskea pohjan nuorten kehitykselle hyviksi ja hyödyllisiksi kansalaisiksi”.

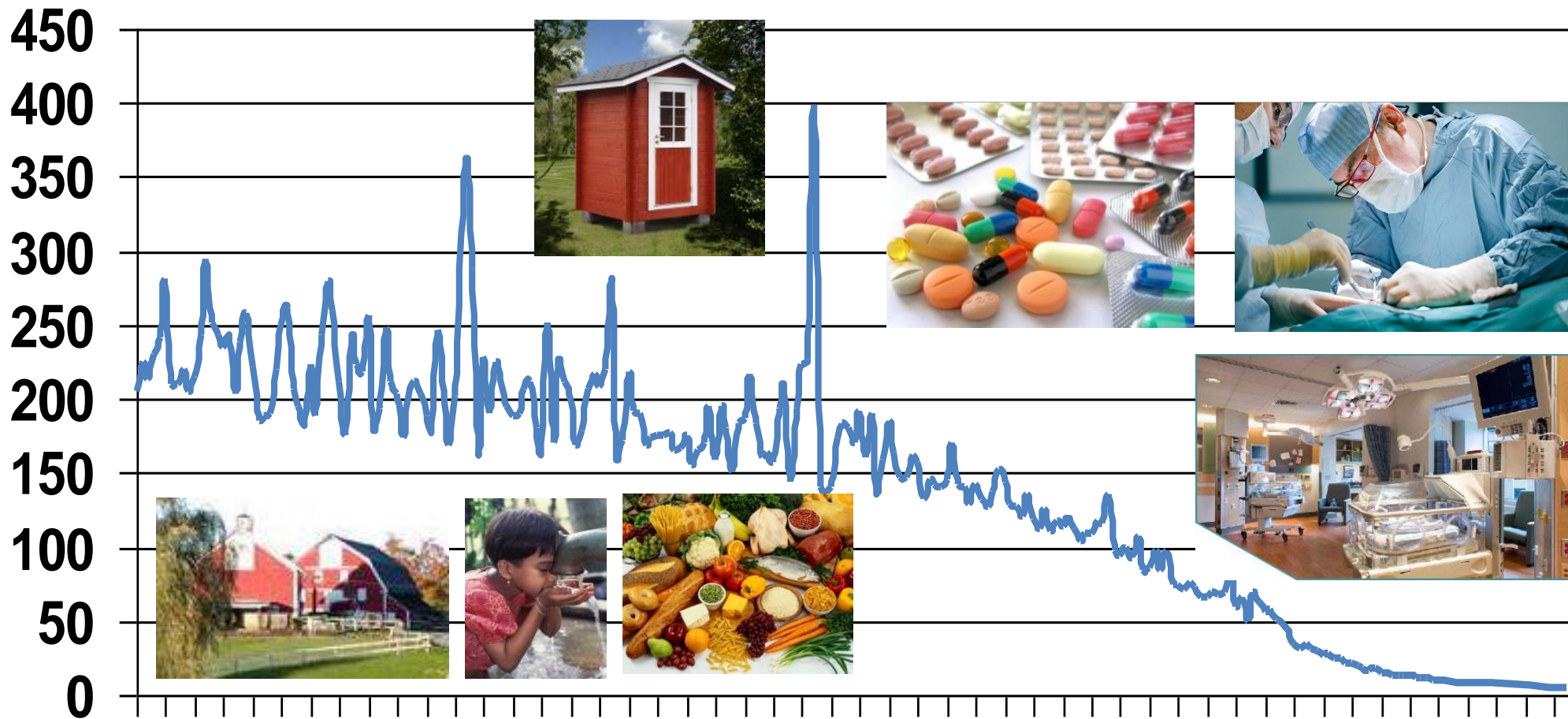
Kenraali Mannerheim ja lasten terveys

Kun Arvo Ylppö suostui mukaan, kenraali lupasi kutsua kotiinsa alan edustajia keskustelemaan lastensuojelujärjestön perustamisesta. Hänen oma huolensa ja kiinnostuksensa kohdistui nuorison ammattikoulutukseen ja asevelvollisten kuntoon. Kutsuntoihin saapui syrjäkyliltä monella tavalla terveytensä menettäneitä, vammaisia ja vajaakuntoisia nuoria miehiä. Köyhä Suomi tarvitsi terveitä miehiä. Myöhemmin 1920-luvulla oppivelvollisuus toi kansakouluihin saman ankean näkymän nälästä ja asiantuntemattomasta hoidosta.

Imeväiskuolemat / 1000 vastasyntynyttä

1751 1776 1801 1826 1851 1876 1901 1926 1951

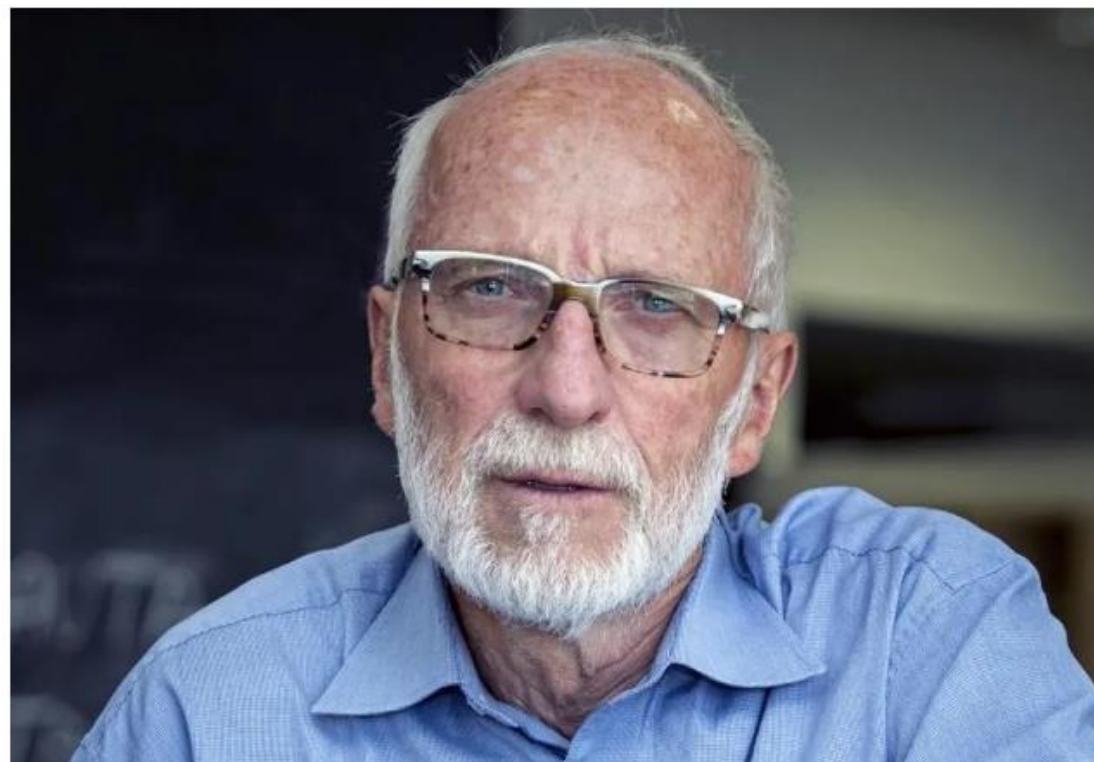
Vuosi

[← Takaisin](#)[Uutiset ja tiedotteet](#)[Uutiset ja tiedotteet](#)[Ukrainan sota](#)[Yliopisto-lehti](#)[Podcastit](#)[Tapahtumat](#)[Medialle](#)[Uutiskirjeet](#)[Yliopisto sosiaalisessa medias-
sa](#)[Koronavirustilanne](#)[Tutkimus ratkaisee koronakriisin
– näin Helsingin yliopisto osallis-
tuu](#)[🏠](#) / [Ajankohtaista](#) / [Uutiset ja tiedotteet](#) / Kari Raivio: Maailm...

Kari Raivio: Maailman terveimmät lapset – kultamitalin arvoinen tieteen suursaavutus

Suomalaisilla ei viime aikoina ole ollut liiemmästi tilaisuutta juhlia urheilusankareita. Vaikka kuinka heilutellaan siniristilippuja katsomossa ja kiljutaan kannustushuutoja, niin pienen maan hupenevasta lasten ja nuorten joukosta ei yksinkertaisesti näytä löytyvän uusia lahjakkuuksia, jotka vielä vaivautuisivat vuosien rääkkiin huipulle päästäkseen. Muut ajavat ohi joko suuremman väestöpohjan, houkuttelevampien kannustimien, parempien valmennusmenetelmien tai ovelampien doping-konstien avulla.

- Väestökirjanpito
- Naisten asema
- Kansalaisyhteiskunta
- Terveyspolitiikka
- Neuvolajärjestelmä
- Lasten arvostus
- Syntyvyyden alenema

Mitä nyt pitäisi tehdä – vai pitäisikö?

- Uudenlainen, lapsia ja nuoria koskeva laaja epidemia
- Vaarantaa terveyden ja hyvinvoinnin myös aikuisuudessa
- Monenlainen eriarvoisuus
- Negatiivinen terveys-, tuottavuus- ja talousvaikutus, sekä yksilölle että yhteisölle

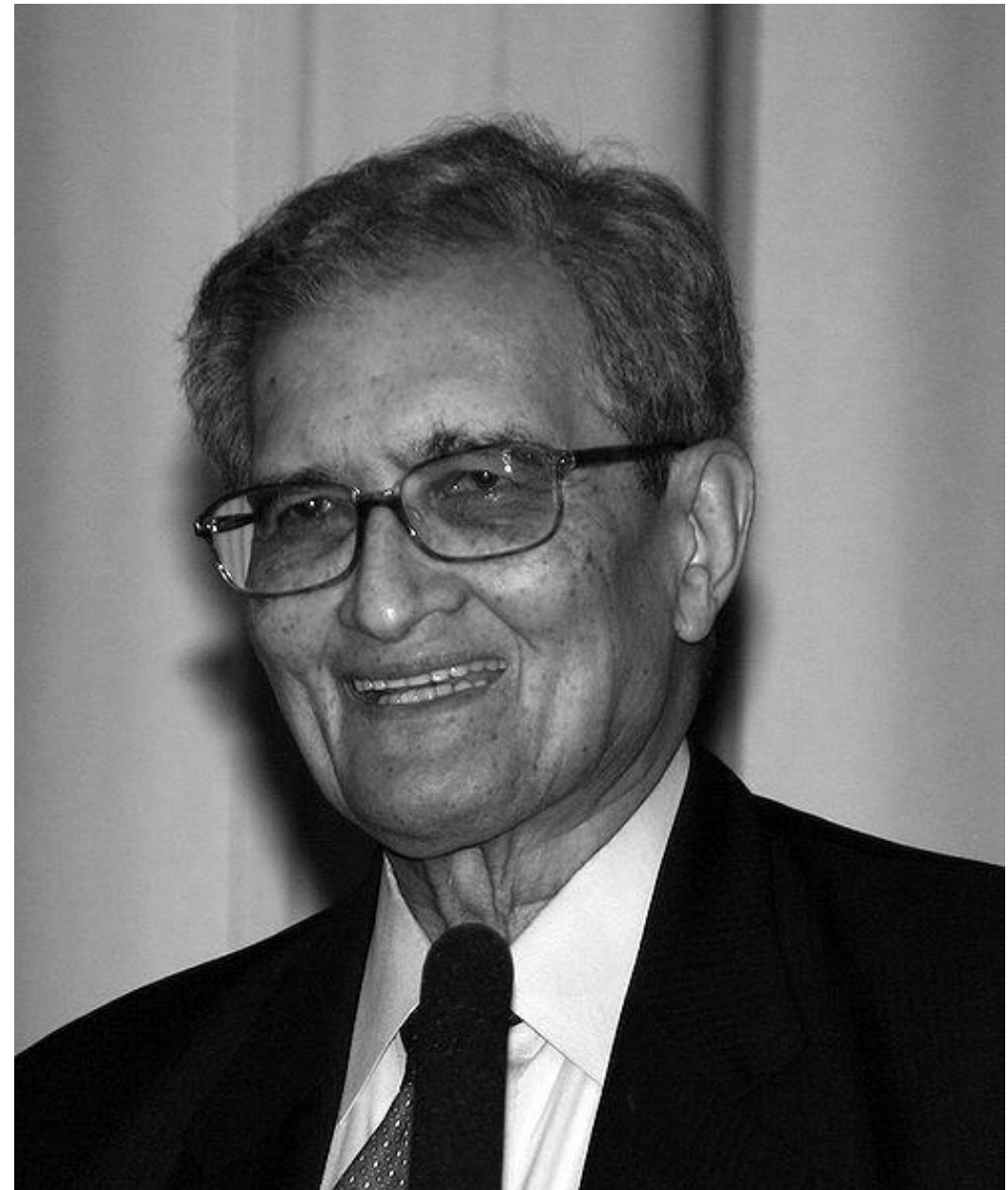
DEVELOPMENT AS FREEDOM

AMARTYA SEN

WINNER OF THE NOBEL PRIZE IN ECONOMICS

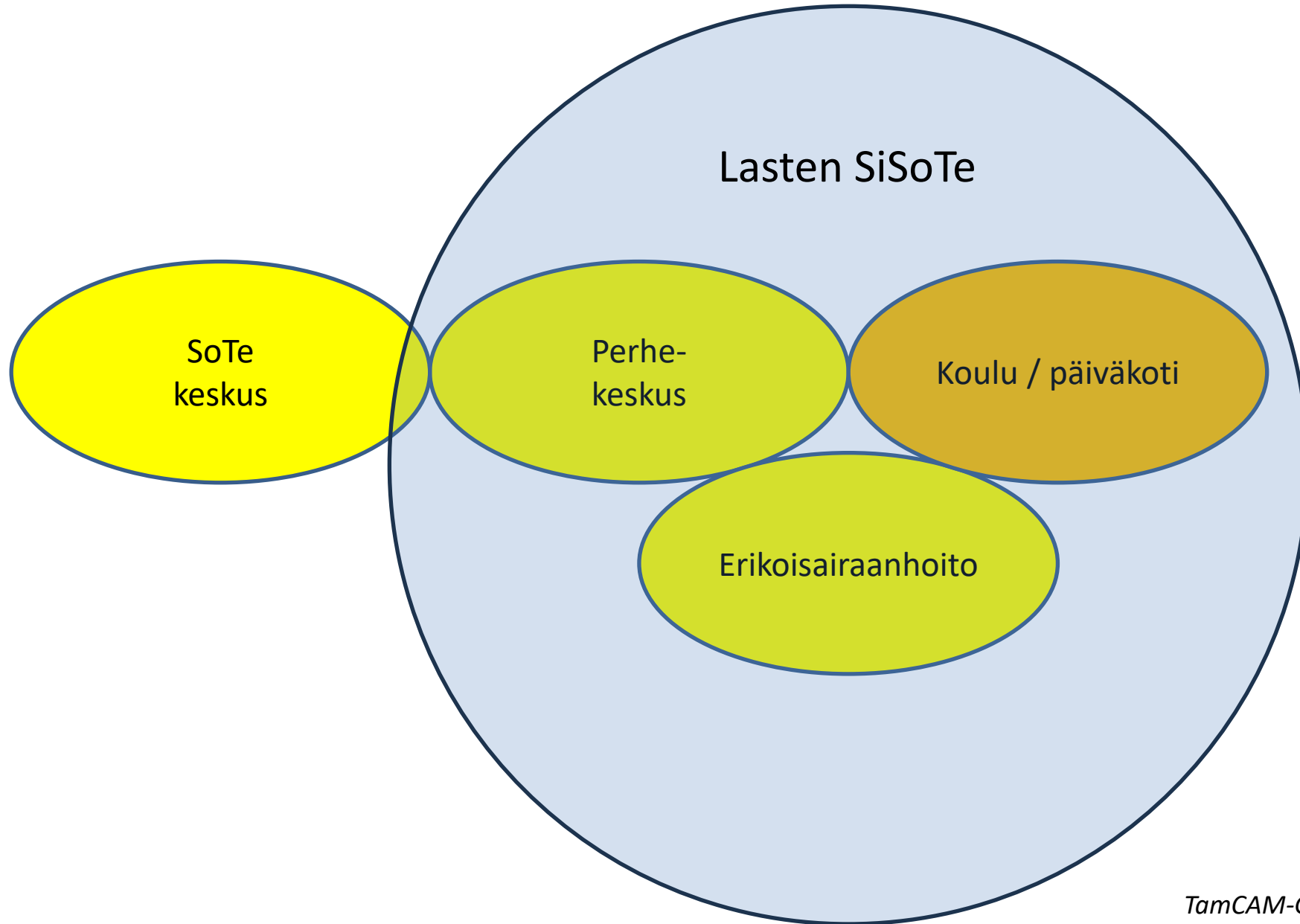
"Fascinating. . . . The overall argument [is] eloquent and probing."
—*The New York Times*

Neuvolan ja kouluterveydenhuollon päivitys

Lähipalvelujen ja erikoissairaanhoidon yhteistyö

Perustason ja erikoissairaanhoidon resurssointi

yle Etusivu | Rajaturvallisuus | Gazan sota | Pentulive

Hyvinvointialueet

THL: lasten ja nuorten palvelujen tarve on lisääntynyt Kainuun hyvinvointialueella huolestuttavasti

Kainuussa lasten ja nuorten mielen ja hyvinvoinnin haasteet ovat lisääntyneet. Hyvinvointialueen mukaan tilanteeseen on pyritty hakemaan parannuksia monin tavoin.

Kuuntele 3:58

Kainuun keskussairaalan nuorisopsykiatrian odotustila. Kuva: Mimmi Nietula / Yle

TIIA KORHONEN

24.10. 10:18

Jaa

Tampere

Taysin nuorisopsykiatrian pahat ruuhkat saatiin rauhoitettua – Nyt jono kasvaa kaupungin mielenterveyspalveluissa

Tampereen kaupungin nuorisovastaanoton läheteiden määrä on lisääntynyt tammi-maaliskuussa 71 prosenttia viime vuoteen verrattuna. Se ei näy Taysin nuorisopsykiatrian puolella, jonne ohjautuvat vain vakavimmat tapaukset. ”Nuoret ovat yhteiskunnassa aika kovilla”, sanoo nuorisovastaanoton apulaisyliääkäri Laura Linkosalo.

Jaa

Tallenna

Kommentoi

Taysin nuorisopsykiatrian vastualuejohtaja ja yliääkäri Riittakerthu Kaltiala kuvattiin marraskuussa. KUVA: RAMI MARJAMÄKI / SANOMAN ARKISTO

Mika Jyrävä

6.6.2022 10:13

Aamulehti

Uuden teknologian käyttö

VOIMAPERHEET

HUOMAA HYVÄ LAPSESSASI

MIKÄ ON VOIMAPERHEET-OHJELMA?
Voimaperheet-vanhempainohjausohjelma on suunnattu lasten käytösongelmien varhaiseen hoitoon.

Hoito-ohjelma on kehitetty ja tutkittu Turun yliopiston Lastenpsykiatrian tutkimuskeskuksessa ja se on saanut vahvan tutkimusnäytön.

MITEN OHJELMA TOIMII?
Hoito-ohjelma toteutetaan kokonaisuudessaan etänä internetin ja puhelimen välityksellä oman perhevalmentajan ohjauksessa.

Voimaperheet-vanhempainohjausohjelma on suunnattu lasten käytösongelmien varhaiseen hoitoon. Hoito-ohjelmaa on kehitetty ja tutkittu yli 10 vuotta Turun yliopiston Lastenpsykiatrian tutkimuskeskuksessa ja se on saanut vahvan tutkimusnäytön.

Hoito-ohjelma toteutetaan kokonaisuudessaan etänä internetin ja puhelimen välityksellä.

Voit olla meihin yhteydessä sähköpostitse: voimaperheet@utu.fi

Hoito-ohjelma sisältää

- verkkopohjaisen tietoturvallisen sivuston, joka on käytettävissä ajasta ja paikasta riippumatta.
- 10 teemaa, joissa harjoitellaan esimerkiksi myönteistä vuorovaikutusta ja palkitsemista, huomion jakamista, arjen tilanteiden suunnittelua, yhteistyötä päiväkodin tai koulun kanssa sekä hallittua lapsen rajoittamista.
- viikoittaisen valmennuspuhelun Voimaperheet-hoito-ohjelman toteuttamiseen koulutettua perhevalmentajalta, joka on sosiaali- tai terveysalan ammattihenkilö.
- päivittäistä harjoittelua kirjallisen materiaalin, videoiden ja äänileikkeiden avulla.
- valmennuksen yhdelle nimetyille vanhemmalle, joka osallistuu jokaiseen valmennuspuheeseen.

Osallistuja

- osallistuu rekrytointipuheluun, jossa hänelle kerrotaan lisää hoito-ohjelmasta.
- kirjautuu sähköiselle hoitoalustalle ja täyttää hoitoon liittyvät alkukyselyt.
- saa oman perhevalmentajan, jonka kanssa hän suunnittelee hoito-ohjelman etenemisen ja tavoitteet.
- saa viikoittaisen valmennuspuhelun perhevalmentajaltaan.
- käy läpi viikoittain hoito-ohjelman teemoihin liittyvän materiaalin verkkosivustolla.
- harjoittelee vanhemmuuden taitoja päivittäin.

VOIMAPERHEET™

Tietosuojailmoitus

© 2023 Voimaperheet Toteutus: Sofokus Oy

<https://voimapolku.fi/fi/>

Varhainen tuki, tunnistus ja puuttuminen

Prevention of Mental Health Difficulties for Children Aged 0–3 Years: A Review

Elizabeth Izett¹, Rosanna Rooney^{1*}, Susan L. Prescott², Mia De Palma¹ and Maryanne McDevitt¹

¹ School of Psychology, Faculty of Health Sciences, Curtin University, Perth, WA, Australia, ² The ORIGINS Project, Telethon Kids Institute and the Division of Paediatrics, School of Medicine, University of Western Australia, Nedlands, WA, Australia

The period of infancy and early childhood is a critical time for interventions to prevent future mental health problems. The first signs of mental health difficulties can be manifest in infancy, emphasizing the importance of understanding and identifying both protective and risk factors in pregnancy and the early postnatal period. Parents are at a higher risk of developing mental health problems during the perinatal period. An understanding of the evidence around prevention and intervention for parental anxiety and depression is vital to the process of prevention of early mental health disorders in infants and young children. Here we review the existing prevention and treatment interventions in the early years focusing on the period from conception to 3 years – the majority targeting parents in order to improve their mental health, and that of their infants. Elements of successful programs for parents include psychoeducation and practical skills training, as well as work on the co-parenting relationship, developing secure attachment, and enhancing parental reflective functioning. While both targeted and universal programs have produced strong effect sizes, universal programs have the added benefit of reaching people who may otherwise not have sought treatment. In synthesizing this information, our goal is to inform the development of integrated models for prevention and novel early intervention programs as early in life as possible.

Keywords: early intervention, parent mental health, early childhood mental health, infants and toddlers, intervention and prevention, parenting programs, zero to three

Colizzi et al. *Int J Ment Health Syst* (2020) 14:23
<https://doi.org/10.1186/s13033-020-00356-9>

International Journal of
Mental Health Systems

REVIEW

Open Access

Prevention and early intervention in youth mental health: is it time for a multidisciplinary and trans-diagnostic model for care?

Marco Colizzi^{1,2*}, Antonio Lasalvia¹ and Mirella Ruggeri¹

Abstract

Background: Similar to other health care sectors, mental health has moved towards the secondary prevention, with the effort to detect and treat mental disorders as early as possible. However, converging evidence sheds new light on the potential of primary preventive and promotion strategies for mental health of young people. We aimed to reappraise such evidence.

Methods: We reviewed the current state of knowledge on delivering promotion and preventive interventions addressing youth mental health.

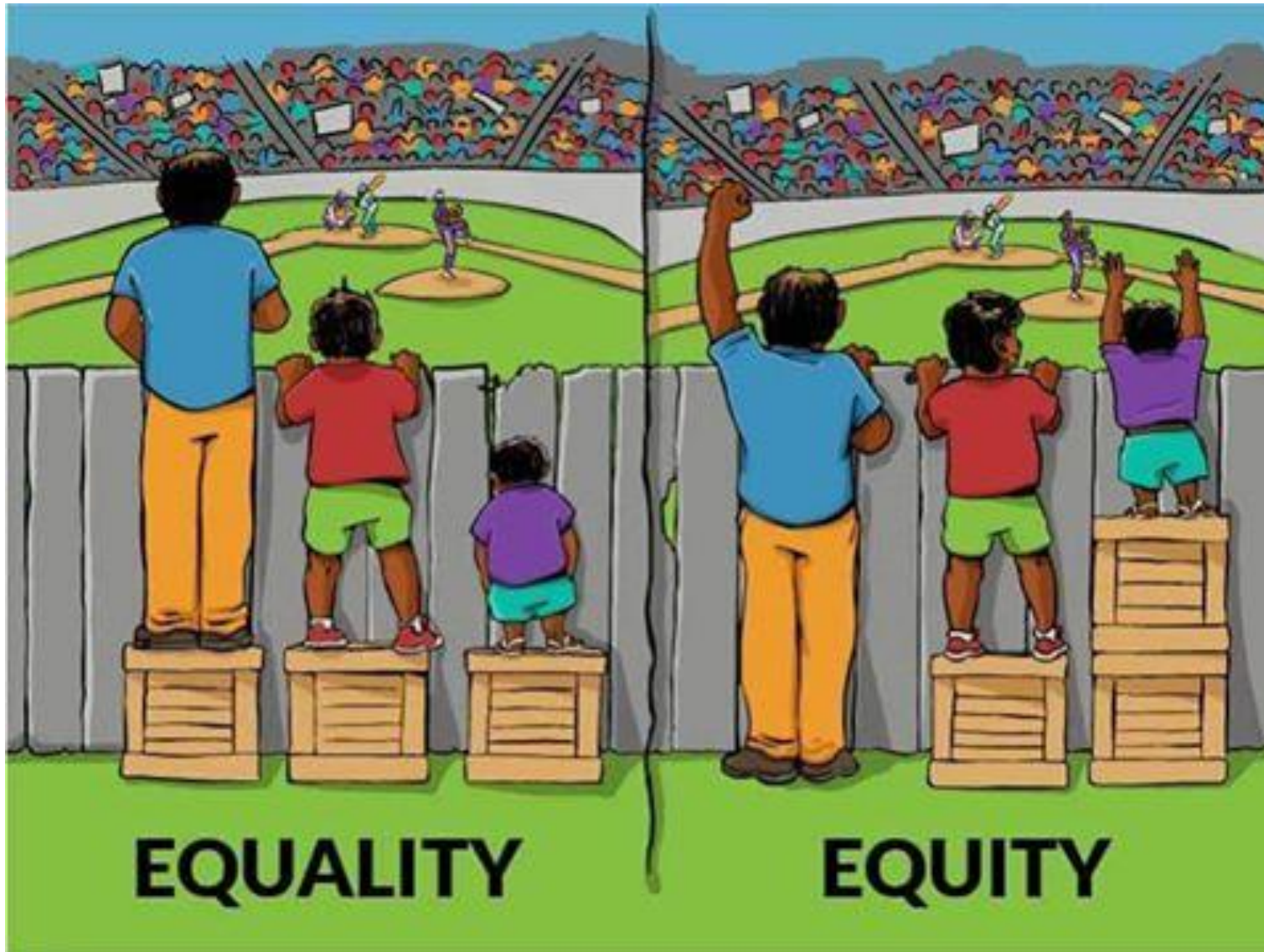
Results: Half of all mental disorders start by 14 years and are usually preceded by non-specific psychosocial disturbances potentially evolving in any major mental disorder and accounting for 45% of the global burden of disease across the 0–25 age span. While some action has been taken to promote the implementation of services dedicated to young people, mental health needs during this critical period are still largely unmet. This urges redesigning preventive strategies in a youth-focused multidisciplinary and trans-diagnostic framework which might early modify possible psychopathological trajectories.

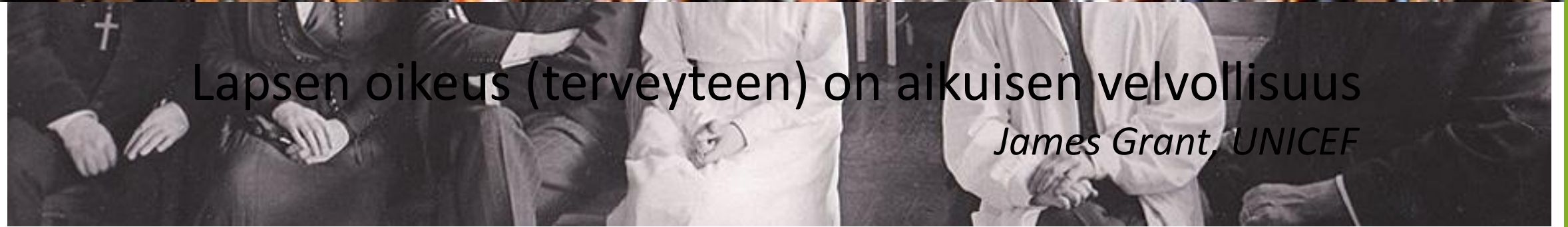
Conclusions: Evidence suggests that it would be unrealistic to consider promotion and prevention in mental health responsibility of mental health professionals alone. Integrated and multidisciplinary services are needed to increase the range of possible interventions and limit the risk of poor long-term outcome, with also potential benefits in terms of healthcare system costs. However, mental health professionals have the scientific, ethical, and moral responsibility to indicate the direction to all social, political, and other health care bodies involved in the process of meeting mental health needs during youth years.

Keywords: Youth mental health, Promotion, Prevention, Early intervention, Multidisciplinary care, Trans-diagnostic model

Panostaminen erityisryhmiin

Lapsen oikeus (terveyteen) on aikuisen velvollisuus

James Grant, UNICEF

Suomen lasten ja nuorten terveyden heikkeneminen ja eriarvoisuus vaarantaa heidän oikeutensa ja yhteiskunnan tulevaisuuden ja edellyttää pikaisia korjaavia toimenpiteitä

